

Barri dels Molins

Rajadell

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Barri dels Molins
Emplaçament	A l'altre costat de la riera, al peu mateix de la carretera que es dirigeix a Rajadell.
Alçada:	326
Coordenades:	
Latitud:	41.72987
Longitud:	1.70937
UTM Est (X):	392661
UTM Nord (Y):	4620589

Classificació

Número de fitxa	08178 - 103
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Contemporani
Segle	XVIII-XIX
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	Les cases antigues han estat habilitades com a segones residències
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	Diversos propietaris
Autoria de la fitxa	PEP 1993 (Jordi Piñero)/ OPC 2017-21
Data de registre de la fitxa:	dv., 09/02/2018 - 01:00

Descripció

Conjunt urbà format per un grup de cases, la majoria de caire residencial i d'altres que van esdevenir de caire preindustrial i industrial, com els antics molins, i que constitueixen un barri amb personalitat pròpia. La imatge més representativa de la barriada, a ponent, la conformen les cases adossades i arreglades al peu de la carretera. També hi ha d'altres cases antigues més o menys disperses i, recentment, edificacions, xalets i instal·lacions esportives que han anat proliferant cap a la banda de llevant, juntament amb les escoles, conformant una urbanització (carrer de les escoles). Urbanísticament, llevat de les cases adossades al peu de la carretera, el barri es presenta desordenat.

Les cases adossades, obra de finals del segle XIX, segueixen totes una tipologia pràcticament idèntica i tenen totes una mateixa alçada. La casa prototípica és de planta rectangular, amb coberta a doble vessant amb el carener paral·lel a la façana. Tenen façana (i accesos) des de la carretera i des del darrera. Per la banda davantera, que dona a la carretera, tenen planta baixa més un pis i golfes. A la part posterior, que dona al carrer de la Fassina, només té dues plantes (ja que el terra està a una cota més alta, a l'çada del primer pis). Les parets són de maçoneria amb pedres de tamany molt divers, i majoritàriament a pedra vista. Les façanes davanteres presenten una porta emmarcada amb carreus; al primer pis, balcons emmarcats amb maó; i a les golfes finestres més petites o balconets. En els darrers anys s'hi ha fet algunes reformes, com obrir portes de garatge o balcons nous. Les façanes posteriors encara són més regulars: portes i finestres senzilles, emmarcades amb pedra o totxo. Algunes conserven l'arrebossat de color ocre.

La resta de cases disperses que tenen una certa antiguitat tenen fitxa pròpia. Són les següents: Cal Ferrer o Molí de Baix (fitxa 125), fariner; Molí de Dalt (fitxa 93), d'oli; el molí d'oli de la Cooperativa (fitxa 124), La Fàbrica (fitxa 94) i la Casa Nova (fitxa 172).

També cal esmentar les escoles Velles, al carrer de les Escoles 10-12. Actualment l'ajuntament destina el local a tallers i casal d'avis. Les cases que es situen a continuació, en direcció ponent, també tenen un cert interès (C/ Escoles 2 -3). Son les cases dels mestres, que s'estaven rehabilitant el 2020. A continuació, es troba el local dels bastonets, en uns coberts que formen part, pel darrera, de la Fàbrica (fitxa 94).

La Fàbrica (fitxa 94) era una antiga casa reconvertida en fàbrica. Al seu costat oest, encara hi ha restes d'una paret d'un antic edifici que correspon a la Fassina, una altra antiga fàbrica. Actualment (2018) s'hi està edificant una nova casa. Davant de la Fàbrica hi ha un pou (fitxa 173).

Observacions:

Situat molt a prop del nucli antic de Rajadell, a l'altre costat de la riera, al peu mateix de la carretera que es dirigeix a Rajadell. És una barriada de caire agrícola, menestral, i, en cert grau, industrial, important per la història de Rajadell. Arquitectònicament tenen interès les cases menestrals del segle XIX i els molins. El barri s'estén entre el pendís que baixa del Pla de Fals, la carretera i la riera de Rajadell. La part antiga forma un barri ben integrat en el paisatge de riera. Prop del Molí de Baix un pont travessa la riera, el Pont d'en Ferrer. Es conserven traces d'un antic pont de ferro que va malmetre una riuada. La situació del barri és estratègica. Antigament el camí ral, de Manresa a Cervera, travessava el barri. En aquest punt partia el camí que travessava la riera per anar cap a Rajadell. En els darrers anys (i en relació al PEP, 1993) han desaparegut alguns elements, com la Fassina, que s'adossava a la Fàbrica. A l'edifici de la Fassina es conservaven un parell de màquines de l'antiga fàbrica de pasta de sopa que aixoplugava. Un altre casa d'interès era cal Serra. També ha desaparegut un cobert allargat que devia servir de pallissa i que es trobava enfront de les cases adossades, però a l'altra banda de la carretera. Era una construcció que tenia dues plantes i que se sostenien amb pilars, i que estava en molt mal estat.

Història

Aquest nucli està situat a redós de l'antic camí ral. Històricament havia estat una zona agrícola sobretot de vinya o d'horta, organitzada al voltant de tres molins que donen nom al barri. La construcció més antiga és

el molí actualment anomenat Molí de Baix o Can Ferrer. Les terres pertanyien al senyor de Rajadell que tenia drets sobre el molí. El 1772 Ramon Font el moliner legalitzà la compra dels terrenys del Molí de Dalt (aleshores anomenat molí del Terrer, un molí d'oli) i de la Fassina. Més endavant es construïren la Casa Nova i la Fassina. L'aparició d'un nucli urbà pròpiament dit va tenir lloc a finals del segle XIX (a l'entorn del 1890), amb l'edificació d'un rengle de cases menestrals, a ponent. Aquestes cases eren habitades principalment per parcers i jornalers, així com ferroviaris. El barri dels Molins, junt amb el de l'Estació, ha estat tradicionalment artesanal i industrial. Hi havia el molí fariner, un molí d'oli privat, el molí d'oli comunitari, la fassina, (on fabricaven esperit de vi), el ferrer, un fabricant de carros, un fuster ... Més endavant s'hi instal·là una fàbrica tèxtil, a la Fàbrica, i una fàbrica de pasta de sopa, a La Fassina, que funcionà del 1945 al 1950 aproximadament. S'hi elaboraven fideus, macarrons, etc.. A finals dels 50 es construeixen les escoles i als volts de 1960 s'hi traslladen. Fins llavors estaven al nucli antic. Amb els anys els parcers que habitaven les cases hagueren de convertir les ocupacions agràries en secundàries. Entre els anys 50 i 60 del segle XX les famílies van anar abandonant les seves residències. Les cases canviaren de propietaris i actualment són de segona residència.

Bibliografia

RAFAT (1988)

Informació oral: Iscle Font .

